

Göçle Mücadele Stratejisi Kapsamında AB Sınır Güvenliği Ajansı
Frontex ve Avrupa Sınır Gözetim Sistemi Eurosur'un Analizi

Doç. Dr. Meltem Bostancı¹

Özet

Avrupa Birliği'nin (AB), Avrupa'nın sınırlarına yönelen istenmeyen nüfusları kontrol, gözetim ve güvenlik teknolojileriyle yönetmeyi amaçlayan, düzenleyici bir iktidar olarak hareket ettiği iddiasından yola çıkan bu çalışma, AB'nin sınır güvenliği ve gözetim mekanizmalarıyla, bugün en tartışmalı politikalardan biri haline gelen göç rejimi üzerine uyguladığı politikalara odaklanmaktadır. Bu çerçevede bu çalışmada, sınır kontrolünde temel kurum ve gözetim mekanizmaları olan Avrupa Birliği Sınır ve Sahil Güvenliği Ajansı (FRONTEX) ve Avrupa Sınır Gözetim Sistemi'nin (EUROSUR) uyguladığı politikaların, AB dış sınırlarında incelenmesi hedeflenmektedir. 2011 yılında başlayan Arap Baharı ve devamında Suriye savaşı sonucu ortaya çıkan kitlesel akınlar, göçü, bugün sadece AB'nin güvenlik gündemindeki en önemli maddelerden biri haline getirmekle kalmamış, aynı zamanda Birliğin, AB değerlerinden ulusal güvenliğe kaymasındaki en önemli etkenlerden biri haline getirmiştir. Göçmenlere yönelik hak ihlalleri, Birliğin üzerine temellendiği ilkelere, uluslararası mülteci hukukuna ve Avrupa insan hakları rejimine aykırılık teşkil etmektedir. Bu bağlamda, göçmenlere yönelik idari gözetim, prosedürel garantiler olmadan sınır dışı edilme, usulsüz geri itmeler (push-backs), orantısız güç kullanımı ve en uç noktada ölüm riski altına almak ya da doğrudan ölümlere neden olmak akla gelen kural dışı önlemler arasındadır. Bütün bu bilgilerden yola çıkarak, bu çalışmada AB'nin göç politikası; FRONTEX ve EUROSUR uygulamaları üzerinden analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Frontex, Eurosur, Avrupa Birliği, sınır gözetleme sistemi, sığınmacı, göç, uluslararası hukuk.

Analysis of European Border and Coast Guard Agency (Frontex) and European Border Surveillance System (Eurosur) within the Scope of Fight Against Immigration Strategy

Abstract

This study, that is based on the claim that European Union (EU) is acting as a regulatory power intending to manage the populations -directed to the borders of Europe- through control, surveillance and security technologies, is focusing on EU's border security and surveillance mechanisms, and on

¹ İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü Öğretim Üyesi, meltemb@istanbul.edu.tr

policies implemented regarding immigration regime which became one of the most controversial policies today. Within this frame, in this study it is being intended to examine the policies implemented by European Border and Coast Guard Agency (FRONTEX) and European Border Surveillance System (EUROSUR) –which are the basic institutions and surveillance mechanism in the control of borders- at the outer borders of EU. The Arab Spring -which started in 2011- and the massive flows -which arose as the result of Syrian War- have not just made immigration as one of the most significant articles of security agenda of EU but also made it a significant factor which caused the Union to move towards national security from the values of EU. Violation of rights towards the migrants is constituting a contradiction against the principles on which the Union is found, against the international refugee law and against the European human rights principles. In this context, deportation without having administrative detention, procedural guarantees for the migrants, irregular push-backs, use of unbalanced force, and at the most extreme point leaving under the risk of death or directly causing deaths are among the illegal precautionary measures coming to mind. Based on all this information, in this study the immigration policy of EU will be analyzed through the practices of FRONTEX and EUROSUR.

Key Words: Frontex, Eurosur, European Union, Border Surveillance System, refugees, immigration, international law.

Giriş

Uluslararası insan hareketliliği, 21. yüzyılın en önemli uluslararası meselelerinden biridir. Göçmenin niteliğine ve hedef ülkenin durumuna göre fırsat veya tehdit olarak algılanan göç, Avrupa Birliği'nin de önemli gündem maddeleri arasındadır. Özellikle Ortadoğu ve Afrika ülkelerinde siyasal ortamdan kaynaklanan yoğun insan hareketliliklerinin yaşanması ve bu durum karşısında etkin politikalar geliştirilememesi, konunun bir krize dönüşmesine neden olmuştur.²

Avrupa coğrafyasına yönelik olarak görülen insan hareketliliği, her ne kadar 2011 sonrası dönemde daha yoğun olarak yaşanmış olsa da, bu süreci Avrupa aslında çok daha önceleri, Sovyetler Birliği'nin dağılması sonrasında yaşamıştır. Almanya ve Avusturya, bu göç dalgasından en fazla etkilenen birlik üyelerini oluşturmaktadır. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, AB, oluşan göç dalgasını önlemeye yönelik politikalar üretmeye

² Selman Salim Kesgin, Nail Öztaş, “Uluslararası İnsan Hareketliliklerinin Yönetimi ve Göç Politikaları”, s.61, Çevrimiçi: http://www.kamu.sakarya.edu.tr/sites/kamu.sakarya.edu.tr/file/7Selman_Salim_KESGIN-Nail_OZTAS.pdf, Erişim Tarihi 6 Ağustos 2018,

çalışmıştır. Bu dönemin en önemli özelliğini; daha önce kuzeye ve batıya göç veren AB üyesi ülkelerin, artık yeni göç hedefleri haline gelmesi oluşturmaktadır.³

2000’li yılların başına kadar geçen sürede göç, daha çok AB üyesi ülkeler ya da daha genel olarak Avrupa kıtasında gerçekleşirken, bu yıllardan sonra Asya ve Afrika kıtalarından Avrupa’ya göç, yoğunluk kazanmıştır. Kıta dışından göçle karşılaşan AB, bir yandan bu durumu sınırlamaya diğeryandan Birlik çıkarına yönelik hareket etmeye çalışmaktadır.⁴

Avrupa Birliği’nde ortak göç politikası oluşturma sürecine bakıldığında, göç politikasının bazı unsurlarının ulusal düzlemde, bazılarının da Birlik düzleminde ele alındığı görülmektedir. Özellikle düzensiz göçle mücadele ve sınır kontrolleri konusunda ortak bir AB politikası geliştirilmesine yönelik çalışmalar, bu iki konunun önemini ve öncelikli politika geliştirilmesi gereken alanlardan oluşunu teyit etmektedir.⁵

Arap Baharı ve Avrupa’nın Göçle İmtihani

Arap Baharı olarak anılan ve 2010 yılında Tunus’tan başlayarak hızla diğeryarap ülkelerine yayılan toplumsal hareketler, Mart 2011’de ise, Suriye’de kitlesel gösterileri tetiklemiştir. Suriye’de yaşanan krizin büyümesi sonucunda 300-400 kadar Suriye vatandaşının, 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay ili Yayladağı ilçesindeki Cilvegözü sınır kapısına doğru hareketlenmesi, Suriye’den Türkiye’ye yönelik bir toplu nüfus hareketinin ilk adımını oluşturmuştur. Türkiye, 2011 yılının Nisan ayından itibaren, Suriye’den ayrılmaya zorlanmış kişilerin ani gelişen kitlesel akınlarıyla karşı karşıya kalmıştır.

Sonuçlarından tüm dünyanın, özellikle de Avrupa’nın derinden etkilendiğı Arap Baharı ile bir taraftan Ortadoğı ve Kuzey Afrika ülkelerinde köklü değişiklikler yaşanmış, diğeryaraktan birçok insanın ölümü ve ülkelerini terk etme konusu dünya gündemine oturmuştur. Öyle ki, 2015 yılında Avrupa’ya ulaşan veya ulaşmaya çalışan göçmen sayısı, İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana yaşanan en büyük göç krizinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bölgeden Avrupa’ya yönelen hareketlilik, benzeri görülmemiş bir artışla, bir milyondan fazla göçmen ve mülteciyi Avrupa’ya getirmiştir.⁶

³ Mustafa Aykaç, Umut Yertüm, “Avrupa Birliği Göç Politikalarının Gelişimi; Misafir İşçi Kabulünden Sığınmacı Akınına”, **Sosyal Siyaset Konferansları**, sayı 70, 2016/1, s.3,

⁴ Aykaç, Yertüm, a.g.m. s. 3,

⁵ Kesgin, Öztaş, a.g.m. s. 64,

⁶ Muzaffer Akdoğan, Canan Sarioğlu, “İtalya ve Suriyeli Mülteciler; Avrupa’nın Zorlu Sınavı”, **Ekonomi, Politika, Finans Araştırmaları Dergisi**, 2017, 2 (2), s.147,

İç savaş, yoksulluk, terör ve siyasi baskıların etkisi altında birçok insan ülkesinden kaçarak, özellikle Avrupa'ya yönelmiş ve Akdeniz üzerinden ölüm riskini göze alarak deniz yolculuğu gerçekleştirmiştir. Bu göç krizinde Suriye'deki savaştan kaçan insanlar olduğu kadar, Afrika'daki yoksulluk ve siyasi baskıdan kaçan insanlar da bulunmaktadır.⁷

Suriye'de yaşanan gelişmelerle birlikte dünya, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en büyük göç olgusuyla karşı karşıya kalmış durumdadır. Karşı karşıya kalınan sorun, mevcut göç politikalarının da yeniden sorgulanmasını beraberinde getirmiştir. Suriye krizi, başta Avrupa olmak üzere, tüm dünyada göçmen meselesinin yeniden tartışılmasını ve göç mevzuatının gözden geçirilmesini gerektirmiştir. Türkiye gibi, neredeyse mülteci ve göçmen mevzuatının olmadığı ülkelerde bu türden prosedürlerin yeniden oluşturulduğu bir sürece girilmiştir. Hem küreselleşmenin itici gücüyle hem de AB'nin genişleme politikalarının neticesinde sınırların giderek belirsizleştiği AB ülkelerinin, sınır politikalarını yeniden gözden geçirdikleri bir duruma gelinmiştir. Toplumlar açısından, göçmen ve mülteciyle birlikte yaşamının nasıl olacağı tartışmaları gündelik konular içerisinde en ön sırayı almaya başlamıştır. Bir yandan çatışmalı ortamın doğurduğu şiddet, güçlenen radikalizm ve bu radikallerin dünyayı neredeyse savaş alanı haline dönüştürmesi, diğer yandan yaşadıkları ülkelerde yaşayamaz duruma gelen, canlarını ve geleceklerini kurtarmaya çalışan insanların akın akın, güvenli gördükleri ülkelere sığınmaları ve bunun için ölümü de göze alacak yollara başvurmaları, durumu karmaşıklaştırıp kaotik bir hale getirmiştir.⁸

İnsanların bu denli hayatlarını riske atarak Avrupa'ya göç etme istekleri, AB'nin sınır güvenliği ile ilgili almış olduğu politikaları gözden geçirmesine neden olmuştur. 80'li yıllarda tek bir sınır oluşturma çabaları 1990'da nihayete ermiş ve Schengen'de anlaşma imzalanarak Schengen Bölgesi resmen kurulmuştur. Bölgenin sınır güvenliği, ülkeler ve birlik için tehdit oluşturmaya başlayınca, bunun engellenebilmesi için sınır güvenliğinden sorumlu birimler oluşturulmaya başlanmıştır.⁹

Avrupa Birliği, kuruluşundan itibaren yaşadığı genişleme süreçleriyle birlikte, bir yandan kendi içinde entegrasyonu güçlendirerek serbest dolaşımın önünü açmış, öte yandan dış sınırlarının korunmasını güçlendiren uygulamalar geliştirerek, düzensiz göçün en alt seviyede tutulmasını amaçlamıştır. Kişi, mal, hizmet ve sermayenin serbest dolaşımını hedefleyen politikalar

⁷ Akdoğan, Sarıoğlu, a.g.m. s.147, 149,

⁸ Kemal Vural Tarlan, "Suriyeli Mülteciler: Büyüyen Sorunlar, Daralan Zaman", 20 Haziran 2016, Çevrimiçi: <http://www.birikimdergisi.com/guncel-yazilar/7771/suriyeli-multeciler-buyuyen-sorunlar-daralan-zaman#.WbUBzbJJbIV>, Erişim Tarihi: 6 Ağustos 2018,

⁹ Aykaç, Yertüm, a.g.m. s. 21,

doğrultusunda g ve sığınma konuları, 1997 tarihli Amsterdam Anlaşması ile, ortak karar alma usulünün geerli olduğu politika alanına aktarılmıştır. Dolayısıyla g ve iltica alanındaki kaygılar, AB kurumsal yapılanmasında ilk defa Amsterdam Anlaşması'nda grnr olmaya başlamıştır. AB politikaları, o tarihlerden itibaren istenmeyen g ve ABlkeleriyle komşulkelerde sınır kontrollerinin glendirilmesizerine odaklanmıştır.¹⁰ 1999 yılında yapılan ve gmen akışının idaresinin ana konuyu oluşturduğu Tampere Zirvesi ile Birlik ii işbirliğinin geliştirilerek yasadışı g ve sığınma konularında yaşanılan sorunlara zm bulma amalanmıştır. Zirvedeyelkeler arasında ortak politika oluşturulması amalanmıştır. Bugn gelinen noktada AB dzeyinde ortak g politikaları oluşturulmakla birlikte, uygulamada ıkan sorunlar nedeniyle zirvenin işbirliği oluşturma ve ortak politika belirleme bağlamında beklentileri karşılamadığı grlmektedir.¹¹

1999-2005 Tampere Programı dneminde,ye devletlerdeki ilgili yasal erevenin ortak asgari standartlarda uyumlulaştırılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda, ortak bir sığınma sisteminin oluşturulması, AB dış sınırlarının korunması, yasadışı girişlerin engellenmesi ve dış sınırlardan gelen kişilere tanınacak uluslararası koruma trlerine ynelik ortak asgari standartların belirlenmesizerine alışılmıştır. 2005-2010 dneminin kapsayan Hague Programı'nda ise, ilk olarak mali kaynak sorunu değerlendirilmiştir. 2010-2015 yıllarını kapsayan Stockholm Programı, sınır ynetimi konusunda var olan sistemi destekleyecek birtakım yeni dzenlemelernermiştir. Belirtilen eylem planlarında, ortak bir g sisteminin kurulması, dzensiz gnn engellenmesi gibi konularzerinde durulmuştur. Grldğ gibi AB g politikası konusunda 1999 yılında Tampere Zirvesi ile konulan hedefler, srekli tekrar edilmektedir.¹²

Tampere Programı'ndan gnmze kadar hayata geirilen ve geirilmesi planlanan politikalar incelendiğinde, g olgusunun AB nezdinde gvenlik odaklı bir bakış aısıyla değerlendirildiği grlmektedir.¹³

Avrupa Sınır Gvenliğine Ynelik Alınannlemler

ABlkelerinin bir refah blgesi oluşturması, azgelişmişlke vatandaşları iin AB topraklarının birer cazibe merkezi haline dnşmesine neden olmuştur. Bu yzden de g konusu, AB genelinde yaşanan ennemli toplumsal ve ekonomik sorunlardan biri haline gelmiştir. Bu

¹⁰ Kesgin,ztaş, s. 64,

¹¹ Esra Akdoğan, Merve Atalay, "Avrupa Birliği'ni Değer'işime Zorlayan G; G", Sleyman Demirelniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakltesi Dergisi, Yıl 2017, Cilt 22, Kayfor 15zel Sayısı, s.2445-2446,

¹² Kesgin,ztaş, a.g.m. s.64-65,

¹³ a. g..m.

çerçeve AB, bir yandan ekonomik bütünleşmenin güçlenmesi için üye devletler arasındaki sınır kontrollerini kaldırmakta, buna karşılık yasal ve yasadışı göçle ortak politikalar çerçevesinde mücadele etmek için dış sınır kontrollerinde ortak yöntemler geliştirmektedir. Zira küreselleşme, uluslararası göç, terör ve organize suç olgularının damgasını vurduğu günümüzde, sınırların etkin bir şekilde korunmasının AB için hayati öneme sahip bir öncelik haline geldiğini söylemek mümkündür.¹⁴

Uluslararası göç, Soğuk Savaş sonrası dönemde, yeni güvenlik tehditleri içinde yer alırken, hedef ülkeler tarafından göçe yönelik önleyici politikaların her geçen gün daha kısıtlayıcı hale geldiği görülmektedir. Düzensiz göç kategorisinin, hedef ülkeler tarafından sığınmacılar, mülteciler ve vasıfsız göçmenlerle birlikte istenmeyen nüfus şeklinde “dış tehdit” olarak algılandığı ve bir güvenlik sorunu haline getirildiği görülmektedir. Bu bağlamda AB, söz konusu istenmeyen nüfus hareketlerinin yönetilmesi için hayata geçirilen, bürokratik ve teknolojik kontrol ve gözetim uygulamalarının en önemli örneklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁵ Schengen bölgesinin sınır güvenliği ülkeler ve birlik için tehdit oluşturmaya başlayınca, bunun engellenmesi için sınır güvenliğinden sorumlu birimler oluşturulmaya başlamıştır.¹⁶ En önemlilerinden biri olan ve kısaca FRONTEX olarak bilinen ajansın tam adı, Avrupa Birliği Üye Ülkelerinin Dış Sınırlarının Yönetimi İçin Operasyonel İşbirliği Ajansı (European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union)'dır. FRONTEX, 26 Ekim 2004 tarihinde kurulmuştur ve fiilen 1 Mayıs 2005'te göreve başlamıştır. Merkezi Polonya'nın başkenti Varşova'da bulunmaktadır ve Avrupa Birliği'nin Birliğe yeni katılan ülkelerde genel merkezini kurduğu ilk dairedir. AB üyesi ülkelerin komşularıyla olan sınırlarının korunmasını ve güvenliğini sağlamak amacıyla oluşturulmuş bir AB kurumudur. Birliğe üye olmayan komşu ülkelerle olan sınırlarının güvenliğinin sağlanması, ulusal sınır muhafızları arasında işbirliği yapılmasını ve sınırlarla ilgili risk analizleri oluşturulması amacıyla kurulmuştur.¹⁷

Kuruluş aşamasında sınır yönetimi işbirliği, ortak politika izlenmesi ve sınır görevlilerinin eğitimi amaçları ön planda olsa da ilerleyen dönemde, özellikle Ege ve Akdeniz bölgelerinde, AB tarafından Ajans'a tahsis edilen askeri gemi ve personel ile AB'nin “sınır devriyesi” haline

¹⁴ Ulvi Keser, Gökhan Ak, “2000’li Yıllarda Sorunlu Sularda Vaziyet: Adalar (Ege) Denizi’nde Sınırlar, Yasadışı Göç ve AB Sınır Yönetimi”, Bartın Üniversitesi **Edebiyat Fakültesi Dergisi**, ISSN:2547-9865, Cilt 1 Sayı 2, Aralık 2016, s.10,

¹⁵ Ela Gökalp Aras, “Biyopolitik Bir Nüfus Politikası Olarak Avrupa Birliği’nin Düzensiz Göç Rejimi ve Sınırlarda Ölüm Siyaseti”, **Nüfusbilim Dergisi**, 2014, Sayı 36, s. 68,

¹⁶ Aykaç, Yertüm, s. 21,

¹⁷ y.y., Çevrimiçi: <http://madde14.org/index.php?title=FRONTEX>, Erişim Tarihi 10 Ağustos 2018,

dönüşmüştür. FRONTEX tarafından idare edilen RABIT'lerin (Acil Sınır Müdahale Ekipleri - Rapid Border Intervention Teams) sınırı geçmeye çalışan göçmen ve sığınmacı gruplarına, ağır askeri ekipmanlarla müdahale etmesi, Avrupa çapında sivil toplumun tepkisi ile karşılaşmış, gereksiz şiddet uygulamak ve sığınmacı ve göçmenleri daha tehlikeli bir yolculuğa zorlamakla suçlanmıştır.¹⁸

FRONTEX ayrıca, dış sınırların yönetimi alanında üye devletler arasındaki operasyonel işbirliğini koordine eder, ortak eğitim standartlarını belirlemek de dahil olmak üzere üye devletlere ulusal sınır muhafızlarını eğitmelerinde yardımcı olur, risk analizleri yapar, dış sınırların kontrol ve izlenmesiyle ilgili araştırmalar geliştirir, dış sınırlarda yüksek teknik ve operasyonel destek gerektiren şartlarda üye devletlere yardım eder ve ortak geri dönüş operasyonlarında üye devletlere gerekli desteği verir.¹⁹

AB'de öncelik olarak görülen ihtiyaç, yasadışı göçü kontrol etmek için göçe kaynaklık eden ya da transit ülke konumunda bulunan üçüncü ülkelerle yakın işbirliğine gidilmesidir. Bu işbirliği ile, yasal göç imkanlarının araştırılması, yasadışı göçle ortak mücadele edilmesi, mültecilerin korunması ve göçe neden olan sorunların çözümlenmesine yönelik çalışmalar yürütölmektedir.²⁰

FRONTEX dışında Dublin sistemindeki diğer iki birim ise Avrupa İltica Destek Ofisi EASO ve EURODAC'tır. EASO, ortak bir iltica sisteminin oluşturulmasında görevliyken, EURODAC, 14 yaşından büyük sığınmacıların parmak izlerinin alınarak kimliklerinin kayıt altına alınmasıyla oluşturulan bir sistemdir.

EURODAC, AB'nin en başarılı sistemi olarak değerlendirilmektedir. 14 yaş üstü her sığınmacının parmak izleri bu bilgi bankasına kaydedilmekte ve iltica taleplerinde bu bilgiler merkezi olarak karşılaştırılmaktadır.²¹

Avrupa Birliği'nin, özellikle yasa dışı göç bağlantılı ölümlerin artması üzerine dış sınırların daha etkin kontrolüne katkıda bulunması amacıyla hayata geçirilmesine karar verdiği Avrupa Sınır Gözetim Sistemi EUROSUR da, AB'nin sınır güvenliği adına aldığı önlemler arasında değerlendirilebilir. 1 Aralık 2013 tarihinde devreye giren ve sahip olduğu teknik imkanlarla yasa dışı göç bağlantılı ölümlerin azalmasına katkıda bulunması beklenen EUROSUR'un, sınır

¹⁸y.y., Çevrimiçi: <https://frontexwatch.wordpress.com/> Erişim Tarihi 10 Ağustos 2018,

¹⁹ Steve Peers, "EU Justice and Home Affairs Law", Oxford University Press, 2007, akt. Arif Köktaş, Ömer Yılmaz, "Avrupa Birliği Entegre Sınır Yönetimi Modeli; Schengen Sözleşmesi'nden Stockholm Programı'na", **Polis Bilimleri Dergisi**, 2010, Cilt 12 (2), s.15,

²⁰ a.g.m. s.15,

²¹ y.y. "AB'nin En Başarılı Sistemi "EURODAC", 13 Mayıs 2004, Çevrimiçi: <https://www.dw.com/tr/abnin-en-ba%C5%9Far%C4%B1%C4%B1-sistemi-eurodac/a-2526608> , Erişim Tarihi 10 Ağustos 2018,

ötesi organize suçlarla mücadele alanında da AB üyesi ülkelere destek olması beklenmektedir. EUROSUR'un, yasa dışı göçün genelde AB ülkelerinin eleştirilmesine neden olan insani boyutuna ilişkin önemli katkı sunması ve yasa dışı göçmen taşıyan küçük tekneleri tespit etme kapasitesine sahip olacağı için zorda kalan teknelere destek olunmasını da sağlayacağı iddia edilmektedir. EUROSUR'un belkemiğini üye ülkelerin ulusal koordinasyon merkezleri oluşturmaktadır. Sisteme dahil olan ülkelerin ilgili birimlerinin işbirliği içinde olacağı ve aktivitelerini koordine edeceği bir sistem olan EUROSUR; kara ve deniz dış sınırlarında meydana gelen olayların, devriyelerin konumunun, analitik rapor ve istihbarat bilgilerinin, “ulusal durum fotoğrafları” aracılığıyla paylaşılacağı bir sistem olarak dikkat çekmektedir.²²

EUROSUR, ortaya koyduğu yapıyla, AB'nin güvenliği için potansiyel suçlular ya da risk gruplarına yönelik seçici hedefler yaratmakta ve sahip olduğu ileri teknolojiyle onları gözlemlemektedir. Bu noktada FRONTEX, “büyük birader” olarak genel koordinasyon görevi üstlenirken, iktidarın teknolojik gözü olan EUROSUR yardımıyla istenmeyen nüfuslar da “gözüne” alınabilmektedir. Bu ileri teknolojilerle donatılmış göz, insansız hava araçları gibi modern izleme teknolojilerini de içinde barındırmaktadır. Bu teknolojilerin maliyeti, 2020 yılına dek EUROSUR'a tahsis edilen 340 Milyon Euro'luk bütçeden karşılanmaktadır.²³

Güçlü bir AB ülkesi olan Almanya da, Schengen'e rağmen sınır kontrollerini arttıran ülkeler arasında yer almaktadır. İçişleri Bakanı Horst Seehofer, “Avrupa Birliği'nin, dış sınırlarını etkili bir şekilde kontrol edip koruyamadığı sürece sınır kontrollerine devam edilmesi gerektiğini” belirten açıklamalar²⁴ yapmıştır. Almanya'daki sabit sınır kontrolleri Almanya'nın Avusturya sınırında üç otopan girişinde yapılmaktadır. Bunun dışındaki kontroller mobil olarak farklı noktalarda gerçekleşmektedir.²⁵

Bütün bu uygulamalardan yola çıkarak, AB'nin üzerinde uzlaşmış bir mülteci programına sahip olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Ülkelerin birbirinden bağımsız uyguladıkları sığınma süreci prosedürleri ve sığınma sonrası sağlanan imkanların birbirinden ciddi farklılıklar gösteriyor olması AB üyesi ülkelerin ortak bir mülteci politikası benimsemekten uzak tavırlarını örneklendirmektedir. Yine bu noktada Almanya, Fransa ve Macaristan gibi birliğin

²² y.y., “AB'nin Dış Sınırlardaki Yeni Gözü EUROSUR Devrede”, 2 Aralık 2013, Çevrimiçi: <https://www.aa.com.tr/dunya/ab-nin-dis-sinirlardaki-yeni-gozu-eurosur-devrede/200411> , Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2018,

²³ Gökalp Aras, s.91,

²⁴ y.y., “Schengen'e Rağmen Sürekli Sınır Kontrolleri mi Geliyor?”, 21 Mart 2018, Çevrimiçi: <https://www.dw.com/tr/schengene-ra%C4%9Fmen-s%C3%BCrekli-s%C4%B1n%C4%B1r-kontrolleri-mi-geliyor/a-43075740> , Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2018,

²⁵ A.e.

güçlü ülkelerinin, diğer ülkelerin ve sığınmacıların yaşadıkları ağır koşullara rağmen sorumluluk almak istememeleri, sürecin işleyişini olumsuz yönde etkilemiş ve yaşanan acıların ağırlığını arttırmıştır.²⁶

Sonuç

Avrupa Birliği tarihinde geçmişten bugüne göç ve mülteci sorununa yönelik birçok kurum oluşturulmasına, anlaşmalar imzalanıp kararlar alınmasına, araştırma raporları hazırlanmasına rağmen, kapsamlı ve uzun vadeli politikalar oluşturulmasının başarısız olduğu, “Avrupa Değerleri” çerçevesinde insanların güvenliğini ve saygınlığını ön plana çıkararak hukuki düzenlemelerin sahada, güvenlik ve kontrolü öne çıkararak uygulamalara dönüştürüldüğu, belirlenen ortak politikalar çerçevesinde alınan kararların Birliğin veya tek tek üye devletlerin çıkarları söz konusu olduğuunda işletilmediği veya işletilemediği, Avrupa bütünleşmesinin temelini oluşturması gereken üyeler arası dayanışma ve sorumluluk paylaşma ilkelerinin sağlam zemine oturmadığı görülmektedir.²⁷

Suriyeli sığınmacı sorunu ile daha fazla belirginleşen göç sorunu ve göçe yönelik AB'nin üye devletlerin sıkıntılarını giderecek çok yönlü, kapsamlı ve uzun vadeli bir göç politikası oluşturulamamasının yarattığı kaos, üye devletler nezdinde ve dış çevrede AB'nin işlevselliği üzerine zaten var olan tartışmaları su yüzüne çıkarmıştır. AB'nin özgürlükçü ve eşitlikçi ortamında göçmenlerin daha fazla içerilmeleri beklenirken, tersine, hızla ötekileştirilmeleri, Birlik içerisinde göçmen politikaları konusunda işbirliği imkanlarını olumsuz etkilemektedir. AB'nin göç ve mülteci krizine yönelik politika geliştirmekte ve ortak hareket etmekte zorlanması, bazı üye devletlerin alınan kararları uygulamaya yanaşmaması, AB bütünleşmesinin çimentosu olan dayanışma ve sorumluluk paylaşma ilkelerinin üyelere içselleştirilmediği, ekonomik ve siyasi çıkarlar sözkonusu olduğuunda AB değerlerinin gözardı edildiği yönündeki eleştirilerin odağı olmuştur.²⁸

Göç krizini öngöremeyen, kriz öncesi önleyici ve etkili bir politika geliştiremeyen AB, sonradan birtakım çözüm arayışına girmiş olsa da, bu konuda başarılı olduğunu söylemek

²⁶ Zehra Hopyar, “Avrupa'nın Mülteci Politikası”, **Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi**, Aralık 2016, Cilt 2, Sayı 3, s.63,

²⁷ F. Yılmaz Elmas'dan aktaran Akdoğan, Atalay, a.g.e. s.2448-2449,

²⁸ Akdoğan, Atalay, s.2449,

mümkün değildir. AB'nin mülteci politikasını baştan sona gözden geçirmesi gerekmektedir. Sınır ve sahil güvenliğini arttırarak Avrupa kalesini güçlendirmek, mülteci akınını durdurmada caydırıcı bir önlem olarak görülmemeli, bu sorunu Avrupa'nın tamamının bir sorunu olarak görmek gerekmektedir.²⁹

2005 yılında faaliyete geçen FRONTEX'in her yıl artan bütçesi ve imkanları ile gerçekleştirdiği çalışmalar, 1999 yılındaki Tampere Zirvesi'nden itibaren ortak sığınma sistemi oluşturulması gibi hedeflerle sonuçlanan toplantılara rağmen bunun hala başarısız olmasının, AB'nin en önemli gündem maddelerinden birinin hala göç olması, sığınmacı başvurularının ve kayıtdışı göçmenlerin her yıl yükselen trendle artması, politikanın başarısızlığının göstergesidir.³⁰ Uygulanan göç politikalarının başarılı olabilmesi için, AB'nin, göç sorununu, sadece bir "güvenlik sorunu" olarak algılayıp "sınırlarını koruma" psikolojisinden vazgeçmesi ve biran önce, tüm Birlik ülkelerinin de sisteme dahil edildiği, etkin ve kalıcı bir göç politikasını en kısa zamanda hayata geçirmesi gerekmektedir.

Kaynakça

Akdoğan, Esra, Atalay, Merve, "Avrupa Birliği'ni Değişime Zorlayan Güç; Göç", Süleyman Demirel Üniversitesi **İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Yıl 2017, Cilt 22, Kayfor 15 Özel Sayısı,

Akdoğan, Muzaffer, Sarıoğlu, Canan, "İtalya ve Suriyeli Mülteciler; Avrupa'nın Zorlu Sınavı", **Ekonomi, Politika, Finans Araştırmaları Dergisi**, 2017, 2 (2),

Aykaç, Mustafa, Yertüm, Umut, "Avrupa Birliği Göç Politikalarının Gelişimi; Misafir İşçi Kabulünden Sığınmacı Akınına", **Sosyal Siyaset Konferansları**, sayı 70, 2016/1,

Gökalp Aras, Ela, "Biyopolitik Bir Nüfus Politikası Olarak Avrupa Birliği'nin Düzensiz Göç Rejimi ve Sınırlarda Ölüm Siyaseti", **Nüfusbilim Dergisi**, 2014, Sayı 36,

²⁹ Akdoğan, Sarıoğlu, s.159,

³⁰ Kesgin, Öztaş, s.69,

Hopyar, Zehra, “Avrupa’nın Mülteci Politikası”, **Uluslararası Politik Araştırmalar Dergisi**, Aralık 2016, Cilt 2, Sayı 3,

Keser, Ulvi, Ak, Gökhan “2000’li Yıllarda Sorunlu Sularda Vaziyet: Adalar (Ege) Denizi’nde Sınırlar, Yasadışı Göç ve AB Sınır Yönetimi”, Bartın Üniversitesi **Edebiyat Fakültesi Dergisi**, ISSN:2547-9865, Cilt 1 Sayı 2, Aralık 2016,

Kesgin, Selman Salim, Öztaş, Nail, “Uluslararası İnsan Hareketliliklerinin Yönetimi ve Göç Politikaları”, Çevrimiçi:

http://www.kamu.sakarya.edu.tr/sites/kamu.sakarya.edu.tr/file/7Selman_Salim_KESGIN-Nail_OZTAS.pdf, Erişim Tarihi 6 Ağustos 2018

Köktaş, Arif, Yılmaz, Ömer, “Avrupa Birliği Entegre Sınır Yönetimi Modeli; Schengen Sözleşmesi’nden Stockholm Programı’na”, **Polis Bilimleri Dergisi**, 2010, Cilt 12 (2),

Peers, Steve, “EU Justice and Home Affairs Law”, Oxford University Press, 2007,

Tarlan, Kemal Vural, “Suriyeli Mülteciler: Büyüyen Sorunlar, Daralan Zaman”, 20 Haziran 2016, Çevrimiçi: <http://www.birikimdergisi.com/guncel-yazilar/7771/suriyeli-multeciler-buyuyen-sorunlar-daralan-zaman#.WbUBzbJJbIV>, Erişim Tarihi: 6 Ağustos 2018,

y.y., Çevrimiçi: <http://madde14.org/index.php?title=FRONTEX>, Erişim Tarihi 10 Ağustos 2018,

y.y., Çevrimiçi: <https://frontexwatch.wordpress.com/> Erişim Tarihi 10 Ağustos 2018,

y.y. "AB'nin En Başarılı Sistemi "EURODAC", 13 Mayıs 2004, Çevrimiçi:

<https://www.dw.com/tr/abnin-en-ba%C5%9Far%C4%B1%C4%B1-sistemi-eurodac/a-2526608> , Erişim Tarihi 10 Ağustos 2018,

y.y., "AB'nin Dış Sınırlardaki Yeni Gözü EUROSUR Devrede", 2 Aralık 2013, Çevrimiçi:

<https://www.aa.com.tr/tr/dunya/ab-nin-dis-sinirlardaki-yeni-gozu-eurosur-devrede/200411> , Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2018,

y.y., "Schengen'e Rağmen Sürekli Sınır Kontrolleri mi Geliyor?", 21 Mart 2018, Çevrimiçi:

<https://www.dw.com/tr/schengene-ra%C4%9Fmen-s%C3%BCrekli-s%C4%B1n%C4%B1r-kontrolleri-mi-geliyor/a-43075740> , Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2018.